

УДК 327.7

DOI <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.57.16>

МІЛІТАРИЗАЦІЯ АРКТИКИ ТА ГЕОПОЛІТИЧНА КОНКУРЕНЦІЯ В РЕГІОНІ

Інна Михальчук, Ольга Івасечко

*Національний університет «Львівська політехніка»,
Інститут гуманітарних та соціальних наук,
кафедра політології та міжнародних відносин
вул. Степана Бандери, 12, 76014, м. Львів, Україна*

У статті висвітлено сучасну геополітичну ситуацію в Арктичному регіоні, де кліматичні зміни, зокрема танення льодовиків, спричиняють не лише екологічні виклики, а й нові стратегічні загрози, що роблять цей регіон складним для контролю, зокрема через зростання напруженості між росією, США та Китаєм. Проаналізовано «Стратегію розвитку Арктичної зони російської федерації і забезпечення національної безпеки до 2035 року» та встановлено, що росія активізує військову присутність у регіоні та намагається захистити стратегічні інтереси, зокрема ядерні підводні човни на Кольському півострові, а також інфраструктуру для забезпечення контролю над природними ресурсами та транспортними маршрутами, відновила військові бази та впровадила сучасні системи озброєння. Висвітлено намагання Китайської Народної Республіки зміцнити свою позицію на арктичній арені, реалізуючи концепцію «Полярного Шовкового шляху», яка передбачає інвестування в криголами та розвиток морських шляхів задля отримання доступу до значних природних ресурсів, скорочення часу доставки вантажів між Європейським Союзом та Китаєм; закріпити за собою статус основного гравця в регіоні. Окреслено аспекти оновлення Арктичної стратегії Сполученими Штатами в умовах зростаючої геополітичної конкуренції, зокрема через співпрацю росії та Китаю, спрямовану на зміцнення оборонної інфраструктури та співпраці з партнерами. Зазначено, що спільні заходи із союзниками, зокрема Nordic Response та Arctic Edge демонструють прагнення США зміцнити паритет в Арктиці, на тлі зростаючої координації між російською федерацією та Китайською Народною Республікою. Зроблено висновок, що Арктика стає не лише територією стратегічних ресурсів, але й новим полем для військової конкуренції та міжнародної співпраці.

Ключові слова: Арктика, мілітаризація, росія, США, Китай.

Актуальність дослідження. Арктичний регіон є ключовим для світової нафтогазової промисловості, наукових досліджень і рибної промисловості. Окрім економічних мотивів, такі країни, як Сполучені Штати Америки, росія та Китай, конкурують у регіоні за військову перевагу та прагнення до більшої влади. Регіон розташований між Північною Америкою та Євразією, що робить його потужною стратегічною позицією, з якої можна переправляти свою військову силу. Протягом тривалого періоду в полярному регіоні спостерігалася відносна відсутність глобальної геополітичної напруженості, що характеризувалося значною співпрацею та конструктивним діалогом між росією та арктичними державами Заходу. Війна росії проти України підірвала довіру, засновану на наукових, економічних і культурних обмінах, а також на спільному підході до спільних викликів, таких як екологічні проблеми, в рамках регіональних інституційних структур. Арктика має центральне значення для росії не тільки як національна ресурсна база і морський шлях, але і як зона безпеки, яка гарантує їй морські ядерні можливості другого удару. Зі свого боку, північноєвропейські держави, а також США стикаються з новими типами військових

загроз, які вимагають нових концепцій і дорогих інвестицій в оборонний потенціал. Збільшення кількості військових навчань відродило давній антагонізм, схожий до того, що спостерігався в часи Холодної війни. Стратегічна конкуренція між Китаєм і США триває, а розширення військової співпраці між Китаєм і росією збільшує виклики, що стоять перед міжнародним співтовариством. Війна в Україні ще більше висвітлила цю тенденцію: пауза у діяльності Арктичної ради, санкції проти росії та прискорений вступ Фінляндії і Швеції до Організації Північноатлантичного договору (НАТО) змінюють контури регіону, вимагаючи подальшого прогнозування геополітичного розвитку, пронизаного суперництвом не тільки між Заходом та росією, а й Китаєм.

Отож, **метою статті** є аналіз активності росії в регіоні, зміни в стратегіях безпеки та співпраці з Китаєм, а також арктична політика США та їх союзників щодо забезпечення стабільності в цьому стратегічному регіоні.

Джерельною базою цього дослідження стали офіційні документи: Арктичні стратегії Сполучених Штатів, російської федерації та Китайської Народної Республіки [3, 8, 12], які дали нам змогу з'ясувати сутність, причини та особливості реалізації арктичної політики. Для того, щоб проаналізувати геополітичне значення регіону, загрози та виклики стосовно його мирного контролю у роботі використано аналітичні записки інститутів з міжнародних відносин та дослідницьких центрів [4, 5, 11, 13, 19]. Крім того, важливу роль у нашому дослідженні відіграли прес-релізи на офіційних сторінках урядів держав та англомовних ЗМІ [1, 6–7, 9–10, 13–18].

Основний матеріал. Глобальне потепління і танення арктичної крижаної шапки колись асоціювалися з баченням нової ери міжнародної співпраці в таких ініціативах, як видобуток вуглеводнів і прискорення транспортних перевезень зі сходу на захід Північним морським шляхом. Тепер же ці явища спричинили інший тип потепління – у перегонах мілітаризації: посилення військової присутності, розгортання озброєнь і військової інфраструктури у регіоні між росією і альянсом НАТО.

Росія посилює свою військову присутність, обґрунтовуючи таку позицію бажанням розвивати свою арктичну територію, одночасно захищаючи цілісність своїх кордонів від наслідків глобального потепління та іноземного втручання. Цей клімат напруженості нагадує подію 2007 року, коли росія встановила прапор на дні Північного Льодовитого океану, заявляючи про свій суверенітет над морським дном. Це було сприйнято як політичний маневр з боку Москви [1].

Чому Арктика відіграє таку важливу роль для рф? По-перше, це збереження можливості здійснення другого удару ядерних підводних човнів з балістичними ракетами, базованих на Кольському півострові, на випадок конфлікту з НАТО. Ця загроза стимулює створення зон обмеженого доступу, проведення стратегічних навчань та модернізацію інфраструктури. По-друге, забезпечення можливості дій у Північній Атлантиці та Європейській Арктиці, зокрема для Північного флоту, який має прямий доступ до Баренцевого моря й Атлантики, важливий для підтримки російських позицій у разі конфлікту. По-третє, інтерес полягає в захисті економічних активів та інвестицій в Арктиці, де складні умови вимагають військової готовності для швидкого реагування на аварії та інші ризики [2].

26 жовтня 2020 р. затверджено нову «Стратегію розвитку Арктичної зони Росії і забезпечення національної безпеки до 2035 року». Вона базується на «Основних принципах» арктичної політики, прийнятих у березні, і є наступницею «Арктичної стратегії 2020» від 2013 року. Політичне значення Арктики в росії неухильно зростає з кінця 2000-х років, що відображено в різних стратегіях, програмах і президентських промовах, а також у відновленні і модернізації військових баз в регіоні. Хоча нова стратегія значною мірою

побудована на принципі спадкоємності, зміни у внутрішній і зовнішній політиці росії, що відбулися з 2013 року, також помітні між рядків: у стратегії обговорюються можливості міжнародної співпраці, але більшу частину документа присвячено сценаріям загроз. І там, де в Стратегії 2013 року організації громадянського суспільства були названі партнерами з реалізації, зараз вони відсутні. Крім того, змінилася оцінка зміни клімату [3].

Історично екстремальні кліматичні умови виступали природним бар'єром, що захищав довге арктичне узбережжя росії, тому танення «вічних льодів» викликає занепокоєння, яке відображено в Стратегії – зростання конфліктного потенціалу в Арктиці, що вимагає постійного розширення російської військової присутності там. Танення льодовиків змінює зовнішні кордони росії та створює нові вразливі місця для нападу. Морська загроза теоретично може прийти зі сходу, через Берингову протоку, або із заходу через бази в Гренландії і Норвегії. З точки зору росії, її нафтові і газові термінали також є першочерговими цілями, що потребують захисту. У відповідь на це чимало баз радянських часів, які були закриті з 1990 року, були відновлені і побудовані нові, в тому числі десять пошуково-рятувальних баз, шістнадцять глибоководних портів, десять нових військово-повітряних баз (з чотирнадцяти загалом) і десять об'єктів протиповітряної оборони [4].

Спостерігається значне зростання військової активності, включаючи імітацію повітряної атаки на радарні установки у Вардо, Норвегія, глушіння сигналу GPS у Фінляндії та посилене патрулювання підводних човнів. У жовтні 2019 року десять підводних човнів пройшли через Норвезьке море на шляху до Північної Атлантики, що стало найбільшим подібним маневром з часів холодної війни. Неодноразово російський військовий літак переслідував американський бомбардувальник в повітряному просторі Данії та Норвегії. У червні 2024 було виявлено, що група з чотирьох російських літаків (два бомбардувальники та два винищувачі), порушила повітряний простір Фінляндії поблизу Ловісі [5, 6].

У 2019 році біля Нової Землі в Баренцевому морі були розміщені нові ракети ППО і проведено випробування гіперзвукової ракети, як демонстрація російської сили. Крім того, мобільні пускові установки зенітно-ракетних комплексів S-350 захищають бази на Землі Франца-Йосифа, Північній Землі, Ново-Сибірських островах, Новій Землі і острові Врангеля. Радіус дії системи в цілому охоплює всі острови та архіпелаги вздовж Північного морського шляху.

За останні чотири роки росія ввела в експлуатацію три нові атомоходи, щонайменше ще три перебувають на верфях. Однак найбільшу увагу привертає «Іван Папанін» – новий дизель-електричний бойовий криголам. Він має бути повністю готовий до експлуатації до кінця року. Нові бойові криголами мають значний наступальний потенціал, в тому числі 76-мм скорострільну гармату і пускові установки для протикорабельних і крилатих ракет наземного базування. Таким чином, росіяни незабаром матимуть бойовий корабель, здатний пробиватися крізь крижаний панцир практично в будь-яких зимових умовах [7].

Важливість Північного морського шляху усвідомлює не тільки росія, а й Китай який створив ініціативу «Полярного Шовкового шляху», яка є продовженням ініціативи «Один пояс, один шлях» та являє собою поєднання наземних маршрутів, аналогічних історичному Шовковому шляху і Морському Шовковому шляху. Головною метою даної ініціативи, як стверджує Китайська Народна Республіка, є сприяння сполучуваності та сталому економічному і соціальному розвитку Арктики. Однак багато експертів вважають, що першочергова мета стратегії – утвердження Китаю як основного гравця в арктичному регіоні, що дозволить йому практикувати свободу судноплавства, проводити наукові дослідження, рибальство, будівництво трубопроводів і розвідку ресурсів в регіоні [8].

Важливість розвитку морських шляхів Китаєм можна зрозуміти з того факту, що відстань з Північної Європи до Китаю і навпаки приблизно на 40% коротша, ніж через Суецький канал, або на 60% коротша, ніж через мис Доброї Надії [9]. Тому Китай інвестує значні кошти в дослідження і розвиток інфраструктури, необхідної для реалізації даної ініціативи. Наприклад, у 2023 році Університет Сунь Ятсена в Китаї успішно завершив морські випробування нового криголама «Чжун Шань Да Сюе Цзі Ді». До цього часу Китай побудував і спустив на воду чотири криголами, в тому числі «Сюелун», «Сюелун 2», «Хайцзянь 50» і «Хайцзянь 3006» [10].

Ці криголами важливі для полярних амбіцій Китаю, оскільки вони дають змогу країні здійснювати навігацію в крижаних водах Північного Льодовитого океану. Успішний Полярний Шовковий шлях також надасть Китаю доступ до нерозвіданих запасів нафти на арктичному шельфі – 90 мільярдів барелів, 1,669 трильйонів кубічних футів природного газу і 44 мільярди барелів газоподібних вуглеводнів [11]. Окрім природних ресурсів і коротшого морського шляху до Європи та Америки, можливість зміцнити дипломатичні зв'язки з арктичними країнами, доступ до ринків арктичних країн і стратегічна присутність у регіоні є іншими факторами, які спонукають Китай просувати Полярний Шовковий шлях.

Хоча криголами класифікуються як дослідницькі судна, відомо, що Пекін рідко обходиться без військових мотивів. У будь-якому разі, нові кораблі є чітким сигналом того, що путін і китайський лідер Сі Цзіньпін посилюють співпрацю на «задньому дворі» НАТО. Ще одним підтвердженням є нещодавні події – спільне патрулювання російських і китайських бомбардувальників уздовж узбережжя Аляски, що знаменує новий фронт узгоджених дій провідних супротивників Сполучених Штатів уздовж їхнього північного кордону.

Зі свого боку у липні 2024 р. США прийняли нову Арктичну стратегію, яка зумовлена значними геополітичними змінами: повномасштабне вторгнення росії в Україну, вступ Фінляндії і Швеції до НАТО, а також зростаюча співпраця між Китаєм і Росією. Китайська Народна Республіка, яка прагне збільшити доступ і вплив в Арктиці, співпрацюючи з іншою «загрозою» – росією, має наслідки не тільки для безпеки США, але і союзників та партнерів. Таким чином, США вважають, що приєднання Фінляндії та Швеції до НАТО є історичним, залучаючи до НАТО всі арктичні держави-одномумці та відкриваючи нові можливості для співпраці [12].

За словами Лі Хайдуна, професор інституту міжнародних відносин Китаю, у майбутньому Арктика стане одним із найважливіших глобальних енергетичних каналів [13]. Зростаюча співпраця росії та Китаю викликає побоювання, що ці дві держави повністю контролюватимуть Арктику –ключовий майбутній глобальний енергетичний канал, послаблюючи позицію США в загальній глобальній стратегії. Північноамериканський арктичний регіон охоплює північні підступи до країни і включає суверенну територію США на Алясці, де розташована значна оборонна інфраструктура: системи повітряного і морського попередження через Північноамериканське командування повітряно-космічної оборони (NORAD). Крім того, Арктика підтримує операції США в Індо-Тихоокеанському регіоні і формує важливий північний фланг для проектування військової сили в Європу.

США прагне досягти своїх цілей за трьома основними напрямками:

- посилення арктичних спроможностей Об'єднаних сил;
- посилення співпраці з союзниками і партнерами;
- демонстрація присутності в Арктиці шляхом проведення самостійних і спільних навчань.

Зокрема йдеться про інвестиції в сенсори, розвідку та можливості обміну інформацією для моніторингу мінливих умов навколишнього середовища і діяльності конкурентів

в Арктиці. Крім того, планується перегляд існуючого обладнання та інфраструктури, а також розробка варіантів підтримки підходу «моніторинг і реагування». Ці інвестиції спрямовані на зменшення ризиків, пов'язаних з недостатньою кількістю датчиків раннього попередження і протиповітряної оборони в Арктиці [12].

Деякі досягнення по реалізації стратегії вже є, зокрема корпус морської піхоти США тримає в Норвегії заздалегідь розміщену бойову техніку, щоб покращити здатність швидко реагувати, якщо стримування не спрацює. Сполучені Штати також підписали угоди про співпрацю в галузі оборони зі Швецією, Фінляндією та Данією, а також оновили подібну давню угоду з Норвегією; розширено спеціалізовану присутність завдяки участі США в таких навчаннях, як Nordic Response в Європейській Арктиці та Arctic Edge на Алясці [14].

24 лютого 2024 року в межах Arctic Edge на полігоні «Юкон», Аляска, було проведено навчання з бойовою стрільбою HIMARS. Понад 400 об'єднаних і союзних спецпризначенців тренувались в екстремальних арктичних умовах, зосереджуючись на таких спеціалізованих можливостях, як розвідка, пересування на великі відстані, швидке поповнення запасів і евакуація особового складу [15]. Завдяки розширенню НАТО за рахунок Фінляндії і Швеції навчання Cold Response, яке має давню історію і проводиться на півночі Норвегії щодва роки, розширили до Nordic Response. У навчаннях взяли участь понад 20 тисяч солдатів з 13 країн-членів Альянсу. З них близько 10 тисяч виконували завдання на суші і були найбільш помітними під час навчань. Серед країн-учасниць були: Бельгія, Канада, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Італія, Нідерланди, Норвегія, Іспанія, Швеція, Велика Британія і США [16].

Канада та Сполучені Штати вже модернізують командування аерокосмічної оборони Північної Америки, а Сполучені Штати сумісні з низкою країн-партнерів у програмі реактивних літаків F-35 і морського патрульного літака P-8 Poseidon [17]. Нещодавня новина США, Канади та Фінляндії про підписання меморандуму у виробництві криголамів є ще одним прикладом потенціалу співпраці між арктичними союзниками та відповіддю росії на появу «Івана Папаніна» в арктичних водах, який загрожує порушенням крихкого паритету між арктичними державами [18]. Отже, стратегія передбачає, що США працюватимуть разом з союзниками і партнерами для захисту інтересів безпеки в Арктиці та є дорожньою картою для Міністерства оборони щодо посилення його арктичних можливостей, розширення співпраці та демонстрації присутності в регіоні.

Незважаючи на напруженість у відносинах з росією, зв'язок між арктичними державами продовжується через офіційні та двосторонні канали, включаючи прикордонні угоди, захист рибальства та зобов'язання щодо пошуку та порятунку. Однак росія більше не є частиною ключових форумів з безпеки, таких як Arctic Chief of Defence (ACHOD) або Arctic Security Forces Roundtable (ASFR).

Альтернативним підходом до залучення росії можуть бути неформальні дискусії в рамках «Track 2» для сприяння діалогу і співпраці з арктичних питань. Такі дискусії можуть призвести до формальних переговорів на більш пізньому етапі, навіть якщо експертне співтовариство росії буде фрагментованим і обмеженим. У цьому контексті заходи з контролю над озброєннями та прозорості можуть стати життєздатною сферою для взаємодії.

Ще одним сценарієм постає можливість розширення мандату Арктичної ради щодо включення військових питань, що залишається спірною темою, деякі члени виступають проти цієї ідеї. Минулі спроби відродити військові діалоги, в тому числі під час головування росії в Арктичній раді (2021–2023), були зірвані російським вторгненням в Україну.

Отже, реінтеграція росії в арктичні безпекові дискусії залишається невизначеною, і консенсус щодо управління питаннями безпеки в регіоні навряд чи буде досягнутий найближчим часом [19].

Висновки. Підбиваючи підсумки, спостерігаємо, що танення льодовиків і зміни клімату в Арктиці не лише змінюють екологічні умови, але й підштовхують до геополітичних напружень, зокрема через мілітаризацію регіону. Росія активно посилює свою військову присутність в Арктиці, прагнучи захистити стратегічні інтереси, включаючи ядерні сили та економічні ресурси. Водночас Китай в рамках ініціативи «Полярний Шовковий шлях» намагається зміцнити свою присутність в регіоні, що зумовлює додаткові виклики для глобальної безпеки, зокрема через потенційний контроль над важливими енергетичними маршрутами. США, реагуючи на ці зміни, посилюють свою стратегію в Арктиці, більшою мірою, через розширення співпраці з союзниками і модернізацію оборонних спроможностей. Геополітичні змагання навколо Арктики, де природні ресурси і стратегічні шляхи мають ключове значення, лише посилюються, вимагаючи від міжнародної спільноти активних дипломатичних і безпекових заходів для забезпечення стабільності та сталого розвитку Арктики.

Список використаної літератури

1. Parfitt T. Russia plants flag on North Pole seabed. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/world/2007/aug/02/russia.arctic>
2. Російська присутність і амбіції в Арктиці. Ч.1 | Defense Express. *Військовий портал Defense Express – все про військову справу*. URL: https://defence-ua.com/army_and_war/rosijska_prisutnist_i_ambitsiji_v_arktitsi_ch1-4503.html
3. STRATEGY for Development of the Arctic Zone of the Russian Federation and Provision of National Security for the Period up to 2035. *Russia Maritime Studies Institute*. URL: <http://surl.li/jsyuiu>.
4. Russia's Arctic Strategy through 2035. *Stiftung Wissenschaft und Politik (SWP)*. URL: <https://www.swp-berlin.org/10.18449/2020C57/>
5. Germany in the Arctic-North Atlantic: Reassessing “Forgotten Waters,” Part 1 | Center for International Maritime Security. *Center for International Maritime Security | Fostering the Discussion on Securing the Seas*. URL: <https://cimsec.org/germany-in-the-arctic-north-atlantic-reassessing-forgotten-waters-part-1/>
6. Mallonee M. K. NORAD detects 4 Russian military aircraft near Alaska after US Army recently deployed soldiers to area | CNN Politics. *CNN*. URL: <https://edition.cnn.com/2024/09/23/politics/norad-detects-russia-aircraft-alaska/index.html>
7. Putin Is Crushing the Arctic Ice While the US Is Barely Afloat. *Bloomberg*. URL: <https://www.bloomberg.com/opinion/articles/2024-07-13/putin-is-crushing-the-arctic-ice-while-the-us-is-barely-afloat?srd=homepage-europe>
8. Full text: China's Arctic Policy. *The State Council of the People's Republic of China*. URL: https://english.www.gov.cn/archive/white_paper/2018/01/26/content_281476026660336.htm
9. Fresh floes: What does the Northern Sea Route mean for automotive logistics?. *Automotive Logistics*. URL: <https://www.automotive-logistics.media/fresh-floes-what-does-the-northern-sea-route-mean-for-automotive-logistics/39709.article>
10. Polar Research Vessel: China Races Ahead With 4th Icebreaker ‘Ji Di’; India Bets On Russia For Joint Venture. *EURASIAN TIMES*. URL: <https://www.eurasiantimes.com/header-china-got-its-fourth-polar-research/>
11. Huge Amount Of Fossil Fuels In Arctic: 90 Billion Barrels Of Oil And 1, 670 Trillion Cubic Feet Of Natural Gas. *ScienceDaily*. URL: <https://www.sciencedaily.com/releases/2008/07/080724115043.htm>

12. Arctic Strategy 2024. *U.S. Department of Defence*. URL: <https://media.defense.gov/2024/Jul/22/2003507411/-1/-1/0/DOD-ARCTIC-STRATEGY-2024.PDF>.
13. US 2024 Arctic Strategy aims to bring ‘pristine land’ into US’ military backyard – Global Times. *Global Times*. URL: <https://www.globaltimes.cn/page/202407/1316574.shtml>
14. Now the Hard Part: Implementing Arctic Strategy. *U.S. Department of Defence*. URL: <https://www.defense.gov/News/News-Stories/Article/Article/3855787/now-the-hard-part-implementing-arctic-strategy/>
15. Arctic Edge 2024. *United States European Command*. URL: <https://www.eucom.mil/image/42738/arctic-edge-2024>
16. Nordic Response 2024. *Norwegian Armed Forces*. URL: <https://www.forsvaret.no/en/exercises-and-operations/exercises/nr24>
17. Canada’s militarization of the Arctic threatens Indigenous communities and the climate. *MR Online*. URL: <https://mronline.org/2024/06/26/canadas-militarization-of-the-arctic-threatens-indigenous-communities-and-the-climate/>
18. U.S., Canada, and Finland Sign MOU to Build Arctic and Polar Icebreakers | Shipyard news | Shipping Telegraph. *Shipping Telegraph*. URL: <https://shippingtelegraph.com/shipyard-news/u-s-canada-and-finland-sign-mou-to-build-arctic-and-polar-icebreakers/>
19. Paul M. Back to the Future of the Arctic. *Stiftung Wissenschaft und Politik*. URL: https://www.swp-berlin.org/publications/products/comments/2024C18_FutureArctic.pdf

MILITARIZATION OF THE ARCTIC AND GEOPOLITICAL COMPETITION

Inna Mykhalchuk, Olga Ivasechko

Lviv Polytechnic National University,

Institute of Humanities and Social Sciences,

Department of Political Science and International Relations

Stepana Bandera str., 12, 76014, Lviv, Ukraine

The article highlights the current geopolitical situation in the Arctic region, where climate change, particularly the melting of glaciers, is causing not only environmental challenges but also new strategic threats. These factors make the region increasingly difficult to control, especially amidst growing tensions between Russia, the United States, and China. The «Strategy for the Development of the Arctic Zone of the Russian Federation and Ensuring National Security until 2035» is analyzed, revealing that Russia is intensifying its military presence in the region and is trying to protect strategic interests such as nuclear submarines on the Kola Peninsula, establishing infrastructure to secure control over natural resources and transport routes, restoring military bases, and deploying modern weapons systems. The efforts of the People’s Republic of China to strengthen its position in the Arctic arena have been highlighted, particularly through the implementation of the “Polar Silk Road” concept. This strategy involves investing in icebreakers and developing maritime routes to gain access to significant natural resources, reduce cargo delivery times between the European Union and China, and establish itself as a key player in the region. The updated Arctic strategy of the United States is outlined in the context of growing geopolitical competition, especially in light of the collaboration between Russia and China aimed at enhancing defense infrastructure and partnerships. It is noted that joint activities with allies, such as *Nordic Response* and *Arctic Edge*, reflect the U.S. determination to maintain parity in the Arctic amid increasing coordination between the Russian Federation and the People’s Republic of China. Thus, the Arctic is becoming not only a territory of strategic resources, but also a new field for military competition and international cooperation.

Key words: Arctic, militarization, Russia, the United States, China.